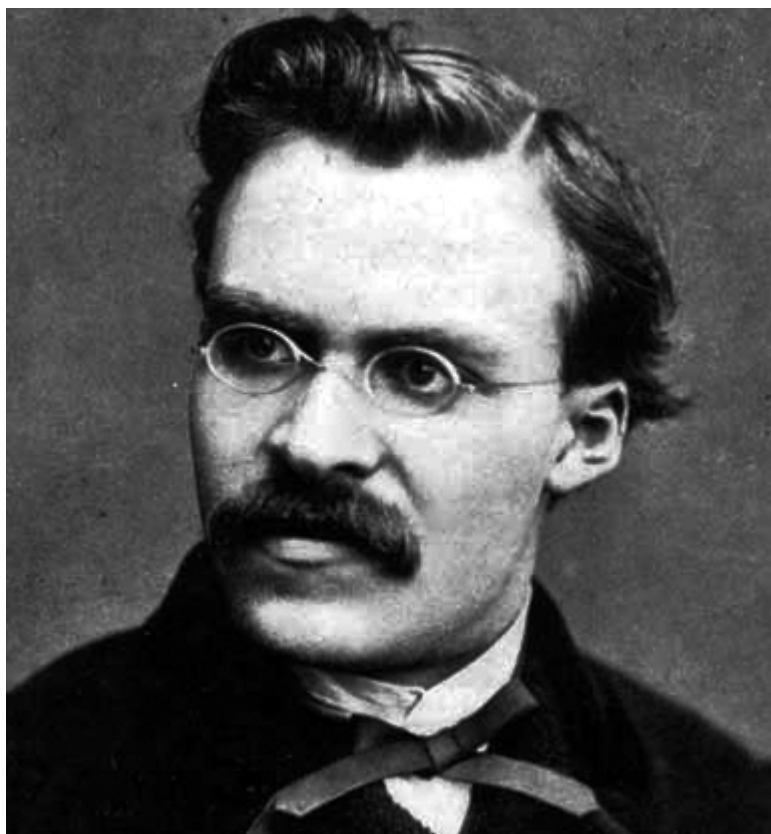


Friedrich Nietzsche

Vypracoval: Mgr. Tomáš Godiš

Friedrich Nietzsche (1844-1900)



Friedrich Nietzsche je najvýznamnejším filozofom 19. storočia v Nemecku a v Európe. Narodil sa 15. októbra 1844 v Röckene v rodine evanjelického farára, ktorý zomrel, keď bol Nietzsche ešte malý chlapec. Vychovávala ho mama. Celý život až do dospelosti prichádzal do styku len so ženami, čo na jeho povahe zanechalo isté následky. Bol veľmi šikovný a snažil sa aj sám vzdelávať. Už v dvadsiatichtyrokoch bol profesorom na univerzite v Bazileji. Nietzsche miloval hudbu, o ktorej hovoril, že je pre neho cestou života. Bez hudby by bol vraj jeho život omylom. V Bazileji sa neskôr spoznal so skladateľom Richardom Wagnerom. Posledné roky pred smrťou sa Nietzschemu veľmi zhoršil zdravotný stav. Krátko pred smrťou takmer oslepol a bol odkázaný na pomoc druhých. Opatrovala ho sestra.

Filozofia a teórie, ktoré Nietzsche vytvoril sú veľmi ťažké na pochopenie. Preto majú obrovskú aj umeleckú hodnotu. V jeho dielach sa častokrát stretáme s obrazmi, metaforou či metonymiou. Rovnako ako Schopenhauer preberá aj Nietzsche učenie o svetovej vôli. Kým ju však Schopenhauer chápe čisto

metafyzicky, Nietzsche metafyziku rázne odmieta. Tvrdí, že metafyzika nie je dobré poznanie.

Ľudstvo podľa Nietzscheho prechádza nasledovnými životnými štádiami: (opäť sa vyjadruje veľmi metaforicky)

1. **Duch sa premieňa na ľavu** – Ľudia sa riadia istými hodnotami a pravidlami. Uctieujú Boha a snažia sa žiť tak, aby si tohto Boha nepohnevali resp. aby dodržiavali všetky uznávané morálne normy.
2. **Ľava sa premieňa na levo** – Hlavným znakom tohto štádia je posun k nihilizmu - k dekadencii ľudstva. Ľudia už neuznávajú žiadnu autoritu a ani žiadne morálne pravidlá či hodnoty. Tu vyriekol Nietzsche svoje slávne slová „Boh je mŕtvy! Boh zostáva mŕtvy - my sme ho zabili“ Riešenie je v rozbití starých hodnôt a zrušení starých morálnych pravidiel. Nietzsche bol preto nazývaný aj ako filozof s kladivom, lebo sám rozbíjal staré hodnoty.
3. **Levo sa mení na dieťa** – Neexistujú už staré hodnoty ani žiadne pravidlá. Je preto potrebné vytvoriť nové. Tieto dokáže vytvoriť jedine „nadčlovek“ (Übermensch).

Človek je medzistupňom medzi opicou a nadčlovekom. Človek ako taký je výsledkom vývinu prírody. Nadčlovek je výtvar vlastnej aktivity človeka. Vôľa k životu sa u neho mení na vôľu k moci. Nadčlovek je silná individualita, ktorá má moc meniť seba samého, vie vyhodnotiť čo je dobré a čo je zlé. Dobré je všetko to, čo uchopuje moc človeka a zlé to, čo mu ju odoberá. Pri nadčloveku sa vôľa k životu mení na vôľu k moci. Poznanie je pri tom chápané ako prostriedok k moci – nástroj k moci. Všetka činnosť nadčloveka je sebecká, egoistická, panovačná a smeruje k jeho rozvoju.

Nadčlovek dokáže ovplyvniť svoje vnímanie sveta a vnímanie samého seba. Nadčlovekom sa však nemôže stať každý. Z celého ľudstva je to prisúdené len istým jedincom. Spoločnosť a ľudstvo by sa malo správať tak, aby bol umožnený vývoj nadčloveka. Nadčlovek má zase žiť slobodne, v súlade so sebou samým a tiež s dôrazom na svoj rozvoj.

Aj v učení o morálke sa vyskytuje ideál nadčloveka. Nietzsche rozdeľuje morálku na

1. **morálku otrokov** – je to morálka tých, ktorí sú slabí a svoje slabošské vlastnosti nazývajú cnosťou. Medzi ne patria pokora, skromnosť, súcitiť s inými, askéza a iné.
2. **morálku silných** – je to morálka skutočných nadľudí a tvoria ju všetky hodnoty, ktoré im umožňujú napredovať a nebrzdia ich v tomto rozvoji.

Bolešť, utrpenie, nešťastie a trýznenie sú pre človeka veľmi potrebné, lebo vďaka nim človek poznáva čaro a krásu opačných hodnôt (šťastie, radosť, krása ...) a zároveň človeka dokážu posilniť a kultivovať. Známy je jeho výrok „Čo ma nezabije, to ma posilní“.

Najvýznamnejšie diela F. Nietzscheho sú: „Mimo dobra a zla“, „Genealógia morálky“, „Tak vrazil Zarathustra“.

Otázky na zopakovanie:

1. Porozprávajte o živote F. Nietzscheho
2. Aké životné etapy Nietzsche rozoznáva?
3. Aká je to morálna otrokov?
4. Čo chápe pod pojmom nadčlovek?
5. Ako definuje Nietzsche náuku o svetovej vôli?
6. Aké sú najvýznamnejšie diela F. Nietzscheho?

Použitá literatúra:

1. Kolektív autorov, Zmaturuj z náuky o spoločnosti, Didaktis, Brno, 2002
2. A. Martinská Vavrová, Príprava na maturitu – náuka o spoločnosti, Príroda, Bratislava, 2009
3. I. Paulička, Všeobecný encyklopedický slovník, Ottovo nakladatelství, Praha 2005

Zdroj obrázkov:

<http://www.makeyousmile.net/daily-quotes/friedrich-nietzsche-1>